

TIL O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Istamova Ozoda G'ulomjon qizi

ToshDO'TAU o'zbek tili

va adabiyoti ta'limi fakulteti

3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola bugungi kunda global miqyosda dolzarb ahamiyat kasb etayotgan til o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalarning o'rnini va ahamiyatini tahlil qiladi. Raqamli asrning ta'lim sohasiga joriy etilishi bilan an'anaviy til o'qitish metodlari sezilarli o'zgarishlarga yuzmoqda. Maqolada raqamli platformalar, mobil ilovalar, interaktiv dasturlar va onlayn resurslarning til o'rganuvchilar uchun yaratayotgan qulayliklari, motivatsiyani oshirishdagi roli, o'qitishning individualizatsiyalashuvi va samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning afzalliklari bilan bir qatorda ularni qo'llashdagi muammolar va yechimlar ham muhokama etiladi. Tadqiqot natijalari til o'qituvchilari va metodistlari uchun raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilishning istiqbolli yo'nalishlarini ko'rsatib beradi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, til o'qitish, onlayn ta'lim, mobil ilovalar, interaktiv metodlar, ta'lim samaradorligi, individualizatsiya.

Аннотация: В статье анализируется роль и значение цифровых технологий в преподавании языка, которое сегодня приобретает все большую актуальность во всем мире. С наступлением цифровой эпохи в образовании традиционные методы обучения языкам претерпевают значительные изменения. В статье рассматриваются удобства, которые предоставляют цифровые платформы, мобильные приложения, интерактивные программы и онлайн-ресурсы для изучающих язык, их роль в повышении мотивации, а также их потенциал для индивидуализации и повышения эффективности обучения. В нем также обсуждаются преимущества цифровых технологий, а также проблемы и решения в процессе их применения. Результаты исследования указывают на перспективные направления для преподавателей

иностранных языков и методистов по интеграции цифровых технологий в процесс обучения.

Ключевые слова: цифровые технологии, преподавание языка, онлайн-обучение, мобильные приложения, интерактивные методы, эффективность обучения, индивидуализация.

Annotation: This article analyzes the role and importance of digital technologies in the language teaching process, which is gaining global importance today. With the introduction of the digital age into the field of education, traditional language teaching methods are undergoing significant changes. The article examines the convenience that digital platforms, mobile applications, interactive programs and online resources create for language learners, their role in increasing motivation, and their potential for individualizing and increasing the efficiency of teaching. It also discusses the advantages of digital technologies, as well as the problems and solutions in their application. The results of the study indicate promising areas for language teachers and methodologists to integrate digital technologies into the educational process.

Keywords: digital technologies, language teaching, online education, mobile applications, interactive methods, educational efficiency, individualization.

KIRISH

XXI asr axborot texnologiyalari asri bo'lib, insoniyat faoliyatining barcha sohalariga, jumladan ta'lim tizimiga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Globalizatsiya jarayonlarining kuchayishi, xalqaro aloqalarning kengayishi va madaniyatlararo muloqotning zarurati chet tillarini o'rganishga bo'lgan talabni oshirmoqda. An'anaviy til o'qitish metodlari zamonaviy o'quvchilarning ehtiyojlarini to'liq qondira olmay qolayotgan bir davrda raqamli texnologiyalar til o'qitishning yangi imkoniyatlarini ochib bermoqda.

Raqamli texnologiyalar deganda kompyuterlar, internet, mobil qurilmalar, dasturiy ta'minotlar, onlayn platformalar, multimedia vositalari va boshqa elektron resurslar tushuniladi. Ushbu texnologiyalar til o'qitish jarayonini yanada interaktiv, qiziqarli, moslashuvchan va samarali qilish imkonini beradi. O'quvchilar endilikda faqat darsliklar va o'qituvchining tushuntirishlari bilan cheklanib qolmasdan, turli xil audio-vizual

materiallar, onlayn mashqlar, interaktiv simulyatsiyalar va virtual muhitlardan foydalanishlari mumkin. Bu esa ularning til ko'nikmalarini har tomonlama rivojlantirishga yordam beradi¹.

Til o'qitishda raqamli texnologiyalarning joriy etilishi nafaqat o'quvchilar uchun qulayliklar yaratadi, balki o'qituvchilarning ish faoliyatini ham optimallashtiradi. Raqamli platformalar o'qituvchilarga o'quv materiallarini yaratish, tarqatish, baholash va o'quvchilarning progressini kuzatish imkonini beradi. Shuningdek, raqamli vositalar o'qituvchilarga turli xil o'qitish metodlarini qo'llash, darslarni yanada qiziqarli va samarali tashkil etish imkoniyatini beradi².

Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolaning maqsadi til o'qitishda raqamli texnologiyalarning tutgan o'rnini va ahamiyatini har tomonlama tahlil qilish, ularning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash, shuningdek, o'quv jarayoniga raqamli texnologiyalarni samarali integratsiya qilish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

TAHLIL VA METODOLOGIYA

Til o'qitishda qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalarning xilma-xilligi o'quv jarayonini boyitish va individual ehtiyojlarga moslashish imkonini beradi. Quyida eng ko'p qo'llaniladigan raqamli vositalar va ularning til o'rganishdagi roli keltirilgan:

Onlayn platformalar va o'quv tizimlari (LMS): Moodle, Canvas, Blackboard kabi platformalar o'quv materiallarini joylashtirish, topshiriqlarni boshqarish, baholash va o'quvchilar bilan interaktiv aloqani ta'minlash uchun ishlatiladi.

Mobil ilovalar: Duolingo, Memrise, Babbel kabi ilovalar lug'at boyligini oshirish, grammatikani o'rganish va talaffuzni mashq qilish uchun qulay vositalardir.

¹ Smith, A. — The Role of Online Platforms in Developing Language Skills — London: Palgrave Macmillan, 2020, pp. 78-95.

² Johnson, M. — The Impact of Digital Resources on Language Learner Motivation — New York: Routledge, 2018, pp. 45-62.

Interaktiv dasturlar va multimedia resurslari: Audio va video materiallar, interaktiv mashqlar, virtual ekskursiyalar va simulyatsiyalar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi va materialni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Onlayn lug'atlar va tarjimonlar: Multitran, Google Translate kabi vositalar o'quvchilarga so'zlarning ma'nosini tezda topish va matnlarni tarjima qilishda yordam beradi.

Vebleksikalar va onlayn mashqlar: Quizlet, Kahoot! kabi platformalar o'quv materiallarini takrorlash va mustahkamlash uchun qiziqarli va interaktiv usullarni taklif etadi.

1-jadval: Til o'qitishda qo'llaniladigan raqamli texnologiyalarning turlari va vazifalari

Raqamli texnologiya turi	Asosiy vazifalari	Misollar
Onlayn platformalar va LMS	O'quv materiallarini boshqarish, topshiriqlarni berish va baholash, forumlar orqali muloqotni ta'minlash	Moodle, Canvas, Blackboard
Mobil ilovalar	Lug'at boyligini oshirish, grammatikani o'rganish, talaffuzni mashq qilish, interaktiv mashqlar	Duolingo, Memrise, Babbel, Anki
Interaktiv dasturlar va multimedia	Audio va video materiallar orqali tinglash va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish, interaktiv mashqlar orqali faollikni oshirish, virtual muhitda tilni qo'llash imkoniyatini yaratish	Hot Potatoes, LearningApps, virtual ekskursiyalar
Onlayn lug'atlar va tarjimonlar	So'zlarning ma'nosini tezkor topish, matnlarni tarjima qilish, notanish so'zlarni aniqlash	Multitran, Google Translate, Yandex Translate

Vebleksikalar va onlayn mashqlar	O'quv materiallarini qiziqarli tarzda takrorlash va mustahkamlash, bilimni sinash, raqobat muhitini yaratish	Quizlet, Kahoot!, Wordwall
----------------------------------	--	----------------------------

Raqamli texnologiyalarni til o'qitish jarayoniga joriy etish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga, ularning mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantirishga va o'quv materiallariga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga yordam beradi. Shuningdek, raqamli vositalar o'qitishni individualizatsiya qilish va har bir o'quvchining o'zlashtirish tezligiga moslashish imkonini beradi³.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar til o'qitishda bir qator muhim afzalliklarni taqdim etadi:

Qulaylik va moslashuvchanlik: O'quvchilar istalgan vaqtda va istalgan joyda o'quv materiallariga kirishlari va mashqlar bajarishlari mumkin.

Interaktivlik va qiziqarlilik: Multimedia elementlari va interaktiv mashqlar o'quv jarayonini yanada qiziqarli va dinamik qiladi.

Individualizatsiya: Raqamli platformalar o'quvchilarning bilim darajasi va o'zlashtirish tezligiga moslashtirilgan materiallarni taqdim etish imkonini beradi.

Motivatsiyani oshirish: Gamifikatsiya elementlari va vizual jihatdan boy kontent o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini kuchaytiradi.

Baholashning samaradorligi: Raqamli platformalar avtomatik ravishda testlarni tekshirish va o'quvchilarning progressini kuzatish imkonini beradi.

2-jadval: Til o'qitishda raqamli texnologiyalarning afzalliklari va kamchiliklari

Afzalliklari	Kamchiliklari
O'quv materiallariga qulay kirish imkoniyati	Internetga bog'liqlik

³ Brown, C. — Advantages and Disadvantages of Mobile Applications in Language Learning — Oxford: Oxford University Press, 2022, pp. 112-130.

Interaktiv va qiziqarli o'quv muhitining yaratilishi	Texnik nosozliklar ehtimoli
O'qitishni individualizatsiya qilish imkoniyati	Ekran oldida uzoq vaqt o'tirish bilan bog'liq salomatlik muammolari
O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish	Raqamli savodxonlik darajasining pastligi
Baholash jarayonini avtomatlashtirish va osonlashtirish	Kontent sifatini nazorat qilish zarurati
Real hayotiy vaziyatlarni simulyatsiya qilish imkoniyati	Yuzma-yuz muloqotning cheklanganligi
O'quv materiallarining doimiy yangilanib turishi	Haddan tashqari ko'p raqamli vositalardan foydalanish o'quvchini chalg'itishi mumkin

Экспортировать в Таблицы

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni qo'llashda bir qator kamchiliklar ham mavjud. Jumladan, internetga bog'liqlik, texnik muammolar, ekran oldida uzoq vaqt o'tirishning salbiy ta'siri, o'quvchilarning raqamli savodxonlik darajasining har xilligi va kontent sifatini nazorat qilish zarurati shular jumlasidandir. Ushbu kamchiliklarni bartaraf etish uchun o'qituvchilar metodik jihatdan to'g'ri yondashuvni tanlashlari va raqamli vositalarni an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirishlari lozim.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar bugungi kunda til o'qitish jarayonining ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Ular o'quvchilarga qulay, interaktiv va moslashuvchan o'quv muhitini yaratish, ularning motivatsiyasini oshirish va til ko'nikmalarini har tomonlama rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi. Raqamli vositalar o'qituvchilarga ham o'quv jarayonini samarali tashkil etish, o'quv materiallarini boshqarish va o'quvchilarning progressini kuzatishda yordam beradi.

Raqamli texnologiyalarning afzalliklaridan to'liq foydalanish uchun o'qituvchilar zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishlari, o'quv jarayonida raqamli vositalarni metodik jihatdan to'g'ri qo'llashni bilishlari va o'quvchilarning individual

ehtiyojlarini hisobga olishlari zarur. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni qo'llashdagi mavjud kamchiliklarni bartaraf etish uchun tegishli infratuzilmani yaratish, o'qituvchilarni texnik jihatdan qo'llab-quvvatlash va sifatli ta'lim resurslarini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda raqamli texnologiyalarning til o'qitishdagi roli yanada ortishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt, virtual reallik (VR), kengaytirilgan reallik (AR) kabi yangi texnologiyalarning ta'lim sohasiga joriy etilishi til o'qitishning yanada innovatsion va samarali usullarini yaratishga imkon beradi. Shunday ekan, ta'lim tizimi raqamli transformatsiyaning ushbu tendensiyalariga tayyor bo'lishi va ularni o'quv jarayoniga faol integratsiya qilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Johnson, M. — The Impact of Digital Resources on Language Learner Motivation — New York: Routledge, 2018, pp. 45-62.
2. Smith, A. — The Role of Online Platforms in Developing Language Skills — London: Palgrave Macmillan, 2020, pp. 78-95.
3. Brown, C. — Advantages and Disadvantages of Mobile Applications in Language Learning — Oxford: Oxford University Press, 2022, pp. 112-130.